

Вступ

Головними векторами розвитку академічної доброчесності у Національному університеті «Львівська політехніка» є розроблення та ухвалення таких нормативних документів: положення «Про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка», положення «Про кодекс корпоративної культури Національного університету «Львівська політехніка», стандарт забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти «Регламент перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт студентів, рукописів дисертацій та монографій, рукописів статей, поданих до публікування у періодичних наукових виданнях», а також Порядок розгляду звернень студентів Національного університету «Львівська політехніка».

Студентське опитування проводилось серед студентів денної форми навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти усіх 16 навчально-наукових інститутів університету. В опитуванні взяло участь 2342 студенти, що складає 14 % від загальної кількості – 16590 здобувачів бакалаврату денної форми навчання Національного університету «Львівська політехніка». У викладацькому опитуванні взяло участь 590 науково-педагогічних працівників Національного університету «Львівська політехніка», що складає 25 % від загальної кількості – 2308.

Опитування проводилось онлайн. Терміни проведення опитування: грудень 2020 р. – січень 2021 р. Відповідальною за поширення опитувальника серед респондентів була Гелеш Анна Валентинівна – керівниця сектору моніторингу якості освітніх програм (заступниця директора) Центру забезпечення якості освіти Національного університету «Львівська політехніка».

1. Внутрішньоінституційні норми забезпечення академічної доброчесності та якості освіти: наявність та функціонування

Затверджені норми. Функціонування норм на практиці (на основі отриманих даних)

Опитування студентства	Опитування викладачів
Ознайомленість студентів та викладачів з нормами:	
<p>5. Як часто протягом цього семестру Ви обговорювали з викладачами такі питання?</p> <p>☐ вимоги до письмових робіт на курсі:</p> <p>дуже часто – 12,26 %;</p> <p>часто – 49,42 %;</p> <p>рідко – 23,69 %;</p> <p>дуже рідко – 10,06 %;</p> <p>важко відповісти – 4,57 %.</p>	<p>19. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові?</p> <p>☐ У нашому закладі діють механізми протидії академічній недоброчесності:</p> <p>абсолютно відповідає – 48,71 %;</p> <p>скоріше відповідає – 36,58 %;</p> <p>скоріше не відповідає – 6,80 %;</p>

етика та/або академічна доброчесність:

дуже часто – 3,89 %;

часто – 22,80 %;

рідко – 33,29 %;

дуже рідко – 27,20 %;

важко відповісти – 12,82 %.

плагіат, списування та інші порушення:

дуже часто – 6,86 %;

часто – 35,36 %;

рідко – 29,84 %;

дуже рідко – 22,33 %;

важко відповісти – 5,60 %.

правила цитування запозичених текстів та правила посилання на використану літературу:

дуже часто – 6,36 %;

часто – 27,71 %;

рідко – 29,18 %;

дуже рідко – 26,98 %;

важко відповісти – 9,77 %.

санкції за плагіат, списування та інші порушення:

дуже часто – 5,57 %;

часто – 26,26 %;

рідко – 29,89 %;

дуже рідко – 26,61 %;

важко відповісти – 11,66 %.

абсолютно не відповідає – 1,84 %;

важко сказати – 6,07 %.

Я розумію свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності:

абсолютно відповідає – 67,59 %;

скоріше відповідає – 25,00 %;

скоріше не відповідає – 3,15 %;

абсолютно не відповідає – 0,74 %;

важко сказати – 3,52 %.

Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної недоброчесності:

абсолютно відповідає – 49,07 %;

скоріше відповідає – 31,48 %;

скоріше не відповідає – 9,63 %;

абсолютно не відповідає – 4,07 %;

важко сказати – 5,74 %.

Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності:

абсолютно відповідає – 40,07 %;

скоріше відповідає – 38,22 %;

скоріше не відповідає – 10,95 %;

абсолютно не відповідає – 3,71 %;

важко сказати – 7,05 %.

Усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності:

абсолютно відповідає – 18,16 %;

скоріше відповідає – 39,51 %;

скоріше не відповідає – 13,67 %;

абсолютно не відповідає – 5,62 %;

важко сказати – 23,03 %.

26. Чи доводилося Вам брати участь у заходах, на яких роз'яснювали викладачам норми законодавства, рекомендацій МОН, політики закладу щодо академічної доброчесності в навчальному процесі?

так – 54,14 %;

ні – 34,59 %;

важко сказати – 11,28 %.

Загальний висновок:

Відповідно до отриманих результатів опитування студентів можна стверджувати, що частими є обговорення вимог до письмових робіт на курсі (49,42 %) та питання плагіату, списування та інших порушень (35,36 %). Нажаль, рідкими для обговорень викладачів зі студентами є теми про етику та/або академічну доброчесність (33,29 %); правила цитування запозичених текстів та правила посилання на використану літературу (29,18 %), а також санкції за плагіат, списування та інші порушення (29,89 %).

Відповідно до отриманих результатів опитування викладачів можна стверджувати, що в Національному університеті «Львівська політехніка» діють механізми протидії академічній недоброчесності, про це свідчать відповіді респондентів; абсолютно відповідає – 48,71 % та скоріше відповідає – 36,58 %. НПП розуміють свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності. На це вказало 67,59 % (абсолютно відповідає твердженню) та 25,00 % (скоріше відповідає твердженню). На твердження «Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної недоброчесності» НПП відповіли неоднозначно: абсолютно відповідає – 49,07 %; скоріше відповідає – 31,48 %; скоріше не відповідає – 9,63 %. Що свідчить про те, що все таки не всі НПП університету ознайомлені із функціонуванням норм та механізмів протидії академічній недоброчесності. Це ж саме стосується і твердження «Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності», адже попри 40,07 % НПП, які відзначили, що твердження абсолютно відповідає їхнім знанням та 38,22 % – скоріше відповідає, 10,95 % таких не достатньо поінформовані, або (3,71 %) зовсім не знають які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності. Важливим, на нашу думку, є і той факт, що не усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності. Про що свідчать отримані результати опитування: абсолютно відповідає – 18,16 %; скоріше відповідає – 39,51 %; скоріше не відповідає – 13,67 %; абсолютно не відповідає – 5,62 %; важко сказати – 23,03 %. Вважаємо, що такі результати спричинені низькою поінформованістю НПП про саму процедуру та її особливості щодо політики дотримання норм академічної доброчесності в університеті.

54,14 % НПП брали участь у заходах, на яких роз'яснювали викладачам норми законодавства, рекомендацій МОН, політики закладу щодо академічної доброчесності в навчальному процесі, а 34,59 % таких заходів не відвідували. Такі результати ще раз підтверджують необхідність у проведенні представникам університету заходів з метою поширення інформування НПП про політики дотримання норм академічної доброчесності в університеті.

Реалізація норм АДЧ:

• **Застосування санкцій**
б. Що, зазвичай, роблять викладачі, якщо?

• **Виявлення академічної недоброчесності**

Студент/-ка допомагає іншому студенту/-ці під час екзамену (дії викладача по відношенню до студента/-ки, який допомагає):
усне зауваження – 32,94 %;
знижують бали – 16,30 %;
анулюють роботу – 10,49 %;
ігнорують/не звертають уваги – 2,5 %;
важко сказати – 37,75 %.

Студент/-ка здав чужу письмову роботу від свого імені:
усне зауваження – 2,39 %;
знижують бали – 10,49 %;
анулюють роботу – 51,08 %;
ігнорують/не звертають уваги – 2,73 %;
важко сказати – 33,30 %.

Студент/-ка здав чужу курсову роботу від свого імені:
усне зауваження – 0,96 %;
знижують бали – 3,92 %;
анулюють роботу – 47,47 %;
ігнорують/не звертають уваги – 2,22 %;
важко сказати – 45,42 %.

Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час екзамену:
усне зауваження – 18,02 %;
знижують бали – 26,30 %;
анулюють роботу – 18,02 %;
ігнорують/не звертають уваги – 2,22 %;
важко сказати – 35,44 %.

Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час письмової роботи:
усне зауваження – 28,87 %;
знижують бали – 26,26 %;
анулюють роботу – 9,83 %;
ігнорують/не звертають уваги – 3,61 %;
важко сказати – 31,43 %.

У дипломній роботі студента/-ки виявлений плагіат:
усне зауваження – 1,27 %;
знижують бали – 13,99 %;
анулюють роботу – 21,08 %;
ігнорують/не звертають уваги – 1,05 %;
важко сказати – 62,61 %.

21. Чи маєте Ви доступ до програмного забезпечення з виявлення плагіату?

так, ЗВО дає доступ до такого забезпечення – 41,35 %;

так, користуюся програмним забезпеченням у вільному доступі в інтернеті – 32,24 %;

так, передплачую самостійно – 3,28 %;
ні – 16,58 %;

здійснення перевірка на плагіат проводиться централізовано спеціальним підрозділом в університеті або відповідальним працівником на кафедрі чи факультеті – 44,63 %;
інше (ваш варіант відповіді) – 1,64 %.

22. Як часто Ви використовуєте програмне забезпечення для виявлення плагіату у студентських роботах?

не було потреби – ніколи не було підозри на плагіат – 10,27 %;

час від часу, коли маю підозру – 36,56 %;
використовую, але тільки для курсових та дипломних – 62,24 %;

використовую завжди для всіх студентських письмових робіт – 6,65 %;
інше (ваш варіант відповіді) – 3,32 %.

• Терпимість до плагіату

23. Вкажіть, в яких випадках Ви можете заплющити очі на плагіат?

Якщо студент/ка має надмірне навчальне навантаження – 4,16 %;

Якщо студент/ка не знав/ла про наслідки та санкції за плагіат – 3,78 %;

Якщо студент/ка не розуміє, що таке плагіат – 8,51 %;

Якщо студент/ка має синдром відмінника і понад усе хотів/ла отримати високу оцінку – 2,08 %;

Якщо студент/ка заявляє про надмірну складність завдання/не зміг (не змогла) його зрозуміти 3,02 %;

Якщо більшість студентів вдається до плагіату 1,89 %;

- Якщо обсяг плагіату був незначний 62,57 %;
- У жодному випадку – 31,57 %;
- У інше – 5,86 %;

• **Застосування санкцій**

20. *Що Ви робите, якщо вважаєте, що студент/-ка порушив/-ла правила академічної доброчесності на екзамені або в письмовій роботі?*

- Нічого – 0,55 %;
- Знижую оцінку – 36,75 %;
- Не зараховую роботу – 40,59 %;
- Я повідомляю декана – 5,85 %;
- Я дотримуюсь процедур, які діють в нашому закладі – 44,97 %;
- Я не дотримуюсь процедур, бо вони занадто забюрократизовані – 1,28 %;
- Нічого, бо такого ніколи не траплялось – 6,95 %;
- У нас немає чітких процедур – 12,80 %;
- Я не знаю, що робити – 1,10 %;
- Важко відповісти – 3,66 %;
- Інше – 5,67 %;

28. *Якщо студент/-ка скопіював/-ла одне речення з іншого джерела та використав/-ла у своїй роботі, за яких умов Ви НЕ вважатимете це плагіатом?*

- Якщо кілька слів змінено, навіть якщо немає посилання – 13,61 %;
- Якщо це речення взято з іншої власної роботи, навіть якщо немає посилання – 35,35 %;
- Якщо це речення взято в лапки та є згадка автора та сторінки праці-джерела – 79,58 %;
- Якщо це лише одне речення, то цього недостатньо, щоб вважатись плагіатом – 26,09 %.

Загальний висновок:

Відповідно до отриманих результатів опитування студентів можна стверджувати, що найбільш поширенішими санкціями, які застосовують НПП при виявленні ними порушень академічної доброчесності студентами є: усні зауваження; анулювання роботи та зниження балів. Так, при виявленні НПП, що студент/-ка допомагає іншому студенту/-ці під час екзамену 32,94 % студентів вказали на те, що викладач обмежується усним зауваженням, 16,30 % - знижують бали і 10,49 % - анулюють роботу студента, який допомагає. Якщо студент/-ка здав чужу письмову роботу від свого імені, зазвичай НПП анулюють роботу,

на це вказали 51,08 % опитаних, в деяких випадках – 10,49 % студенти вказали на зниження балів. При списуванні студентом/-кою в іншого студента/-ки під час екзамену, НПП зазвичай анулюють роботу – 47,47 % опитаних про це зазначили. В той же час, якщо студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час письмової роботи, викладачі реагують усним зауваженням – 28,87 % або зниженням балів – 26,26 %. При виявленні плагіату у дипломній роботі студента/-ки, НПП не обмежуються усними зауваженнями, а все таки знижують бали – 13,99 % чи анулюють роботу – 21,08 %. Таким чином, за твердженнями студентів, можна констатувати, що НПП університету реагують та застосовують санкції в разі виявлення ними порушень академічної доброчесності студентами. Попри це, не втішними є результати, які вказують на те, що майже половині студентів було важко дати ствердну відповідь на це запитання. Вважаємо, що для адекватного та однозначного реагування НПП на недоброчесні стосунки студентів, в нормативних документах університету слід чіткіше прописати санкції, які мають застосовувати НПП при виявленні ними порушень академічної доброчесності студентами, або ж низька поінформованість НПП про них.

Відповідно до отриманих результатів опитування викладачів можна стверджувати, що в Національному університеті «Львівська політехніка» здійснення перевірки на плагіат проводиться централізовано спеціальним підрозділом в університеті або відповідальним працівником на кафедрі чи навчально-науковому інституті – 44,63 % відповідей. Також, 41,35 % викладачів вказали на те, що університет надає вільний доступ до програмного забезпечення з виявлення плагіату. 32,24 % НПП вказали на те, що для перевірки робіт на плагіат використовують програмне забезпечення у вільному доступі в інтернеті. Вважаємо, що ця частка викладачів або не поінформована про можливості, які надаються університетом, або із власних міркувань.

Щодо частоти використання НПП програмного забезпечення для виявлення плагіату у студентських роботах, то респонденти-викладачі зазначили, що найчастіше використовують його для перевірки курсових та дипломних робіт студентів – 62,24 % та час від часу, коли мають підозру на плагіат – 36,56 %. 10,27 % вказали на те, що такої потреби не виникало, адже ніколи не було підозри на плагіат і тільки 6,65 % використовують завжди для всіх студентських письмових робіт. Такі результати свідчать про те, що студенти університету більше дотримуються принципів академічної доброчесності та академічної культури при виконанні курсових та дипломних робіт, аніж ні.

На запитання до викладачів «Вкажіть, в яких випадках Ви можете заплющити очі на плагіат?» основна частка відповідей (62,57 %) припадає на твердження «обсяг плагіату був незначний». Не менш значна частка респондентів вказали на те, що в жодному випадку не можуть заплющити очі на плагіат – 31,57 %. Декілька респондентів все таки відзначили випадки, коли, на їх думку та переконання все таки варто заплющити очі на плагіат у студентських роботах, зокрема: якщо студент/ка має надмірне навчальне навантаження – 4,16 %; якщо студент/ка не знав/ла про наслідки та санкції за плагіат – 3,78 %; якщо студент/ка не розуміє, що таке плагіат – 8,51 %; якщо студент/ка має синдром відмінника і понад усе хотів/ла отримати високу оцінку – 2,08 %; якщо студент/ка заявляє про надмірну складність завдання/не зміг (не змогла) його зрозуміти 3,02 %. Таким чином, ми бачимо, що НПП мають розуміння важливості і значення недопущення проявів плагіату у студентських роботах, що, у свою чергу, слугує одним із елементів дотримання академічної доброчесності.

Щодо застосування санкцій з боку викладачів за результатами опитування самих викладачів, то найбільш поширенішою практикою є дотримання ними процедур, які діють в університеті (44,97 %). Також, 40,59 % викладачів не зараховують роботу, а 36,75 % знижують оцінку, що співпадає із відповідями студентів щодо застосування санкцій, які

найбільш поширені серед викладачів університету, коли викладач анулює роботу та знижує бали. Попри це, 12,80 % НПП вказали на те, що в університеті немає чітких процедур, що, у свою чергу, свідчить про те, що вони або мало поінформовані з процедурами та нормативними документами університету щодо застосування санкцій в разі виявлення плагіату у студентських роботах, або ці процедури таки вимагають більш чіткого трактування. Незначна частка опитаних вказали на те, що в разі виявлення у студента порушень правил академічної доброчесності на екзамені або в письмовій роботі вони не роблять нічого, бо такого ніколи не траплялось (6,95 %); повідомляють декана (5,85 %); інше (5,67 %); важко відповісти (3,66 %).

79,58 % опитаних викладачів не вважає плагіатом, якщо студент скопіював одне речення з іншого джерела та використав у своїй роботі це речення взявши його в лапки та присутня згадка автора та сторінки праці-джерела. 35,35 % викладачів переконані, що не можна вважати плагіатом і речення, яке взято з іншої власної роботи, навіть якщо немає посилання, а також 26,09 % дотримуються думки що, якщо це лише одне речення, то цього недостатньо, щоб вважатись плагіатом, а також якщо кілька слів змінено, навіть якщо немає посилання – 13,61 %.

Такі результати свідчать про те, що значна частка НПП обізнані з тлумаченням поняття «плагіат» та особливостями його виявлення, а також застосуванні санкцій щодо запобігання плагіату як одного із елементів виховання студентів і спрямування їх на розуміння важливості дотримання чесності в науці та їх професійній діяльності.

2. Зворотна комунікація від студентства та викладачів/ок

Затверджені норми. Функціонування норм на практиці (на основі отриманих даних)

Опитування студентства	Опитування викладачів
Моніторинг задоволеності освітнім процесом:	
<p>14. Чи проводять у вашому ЗВО опитування щодо рівня задоволеності пройденою навчальною дисципліною?</p> <p>Так, після кожної пройденої дисципліни – 9,78 %;</p> <p>Так, після деяких пройдених дисциплін – 26,16 %;</p> <p>Не знаю – 30,49 %;</p> <p>Ні – 31,96 %;</p> <p>Інше – 1,61 %.</p> <p>15. Чи проводять у вашому ЗВО опитування щодо задоволеності змістом освітніх програм?</p> <p>Так, щорічно – 13,96 %;</p> <p>Так, серед випускників перед завершенням освітньої програми – 3,21 %;</p>	<p>14. Чи проводяться у Вашому ЗВО опитування щодо якості освітніх програм?</p> <p>Так, щорічно – 64,83 %;</p> <p>Так, раз на декілька років – 25,00 %;</p> <p>Ні – 12,07 %.</p> <p>15. Чи вносять у освітні програми зміни за результатами опитувань щодо якості освітніх програм?</p> <p>Так – 86,49 %;</p> <p>Ні – 4,99 %;</p> <p>Інше – 8,52 %.</p> <p>16. Хто бере участь у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми?</p> <p>Представники адміністрації – 29,13 %;</p>

<p>Не знаю – 51,51 %; Ні – 31,33 %.</p>	<p>Декан факультету/інституту – 36,57 %; Гарант освітньої програми – 69,63 %; Викладачі – 83,26 %; Представники студентського самоврядування – 25,00 %; Студенти – 29,75 %; Інше (уточніть) – 10,95 %.</p>
---	--

Процедури звернень студентства та викладачів/ок:

<p>23. Чи доводилося Вам за весь період навчання скласти скаргу викладачеві / адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом? Так – 7,63 %; Ні – 87,71 %. Інше – 4,66 %.</p> <p>24. Оцініть наскільки, на вашу думку, дієвим є механізм подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом у вашому університеті (на шкалі від 1 до 5, де 1 - зовсім недієвий, 5 - дуже дієвий). - 100 %.</p>	<p>19. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові?</p> <p>☐ У нашому закладі діють механізми протидії академічній недоброчесності: абсолютно відповідає – 48,71 %; скоріше відповідає – 36,58 %; скоріше не відповідає – 6,80 %; абсолютно не відповідає – 1,84 %; важко сказати – 6,07 %.</p> <p>☐ Я розумію свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності: абсолютно відповідає – 67,59 %; скоріше відповідає – 25,00 %; скоріше не відповідає – 3,15 %; абсолютно не відповідає – 0,74 %; важко сказати – 3,52 %.</p> <p>☐ Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної недоброчесності: абсолютно відповідає – 49,07 %; скоріше відповідає – 31,48 %; скоріше не відповідає – 9,63 %; абсолютно не відповідає – 4,07 %; важко сказати – 5,74 %.</p> <p>☐ Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності: абсолютно відповідає – 40,07 %; скоріше відповідає – 38,22 %; скоріше не відповідає – 10,95 %; абсолютно не відповідає – 3,71 %; важко сказати – 7,05 %.</p> <p>☐ Усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо</p>
--	--

виявили порушення академічної доброчесності:

абсолютно відповідає – 18,16 %;

скоріше відповідає – 39,51 %;

скоріше не відповідає – 13,67 %;

абсолютно не відповідає – 5,62 %;

важко сказати – 23,03 %.

Загальний висновок:

Відповідно до отриманих результатів опитування студентів можна стверджувати, що у Національному університеті «Львівська політехніка» не досить широко поширена практика опитування здобувачів щодо визначення рівня задоволеності ними пройденою навчальною дисципліною. Так, 31,96 % опитаних студентів вказали на те, що викладачі не опитували їх по завершенню вивчення окремої навчальної дисципліни, а 30,49 % взагалі не знали, яку із запропонованих відповідей варто вказати. Необхідно зазначити, що 26,16 % опитаних студентів таки мали можливість бути опитаними після вивчення ними деяких навчальних дисциплін та тільки 9,78 % - після кожної пройденої навчальної дисципліни. Це стосується і моніторингу задоволеності студентами освітнім процесом через опитування їх щодо змісту освітніх програм. 31,33 % опитаних студентів ствердно відповіли, що їх не опитували щодо задоволеності змістом освітньої програми, на якій вони навчалися, а 51,51 % зовсім не знайомі із такою практикою. Серед випускників перед завершенням навчання на освітній програмі лише 3,21 % опитані, а щорічно такі опитування проходили тільки 13,96 %. Таким чином, можемо стверджувати, що в університеті є потреба у запровадженні практики систематичного моніторингу забезпечення якості освітнього процесу студентами через проведення анкетування з метою визначення рівня їх задоволеності як пройденими навчальними дисциплінами, так і змістом освітньої програми в цілому. Зокрема, на інституційному рівні виникає потреба у розробленні та затвердженні норм та положень щодо методики анкетувань здобувачів вищої освіти.

Відповідно до отриманих результатів опитування викладачів, 64,83 % вказали на те, що в університеті проводяться опитування щодо якості освітніх програм щорічно, а 25,00 % - раз на декілька років. Серед опитаних – 12,07 % таки жодного разу не проходили такого опитування, що вважатимемо не дуже позитивною практикою. Натомість зміни у освітні програми вносяться як за результатами опитувань (86,49 %), так і за інших причин (8,52 %). Відзначимо позитивним той факт, що тільки 4,99 % вважають, що зміни за результатами опитувань щодо якості освітніх програм не вносяться. Можна, також, вважати, що всі учасники академічної спільноти університету долучаються до обговорень і прийняття рішень щодо внесення змін в освітні програми, зокрема: представники адміністрації – 29,13 %; декан факультету/інституту – 36,57 %; гарант освітньої програми – 69,63 %; викладачі – 83,26 %; представники студентського самоврядування – 25,00 %; студенти – 29,75 %; інші учасники – 10,95 %.

Таким чином, можемо стверджувати, що перегляд, оновлення та внесення змін в освітні програми представниками академічної спільноти університету здійснюється систематично та відповідно до затверджених нормативних документів. Попри це, потребують удосконалення політики університету щодо постійного моніторингу забезпечення якості та внесення змін до освітніх програм за результатами систематичних опитувань як здобувачів вищої освіти, випускників щодо рівня їх задоволеності, так і інших стейкхолдерів, зокрема викладачів, які безпосередньо відповідають за зміст освітньої

програми та задіяні до її реалізації. Не менш значимими є налагодження чітких політик університету щодо отримання пропозицій та рекомендацій до змісту та інших можливостей удосконалення якості освітніх програм інших зацікавлених осіб (зовнішніх стейкхолдерів) та їх урахування.

Однією із процедур Національного університету «Львівська політехніка», що уможлиблюють налагодження зворотного зв'язку є порядок розгляду звернень студентів. Так, за результатами опитування студентів видно, що 87,71 % не доводилось скласти скаргу викладачеві чи адміністрації університету у зв'язку із незадоволеністю освітнім процесом за весь період навчання і тільки 7,63 % відзначили, що все таки мали нагоду зіткнутися із такою ситуацією. Що свідчить про те, що опитані студенти задоволені освітнім процесом в цілому, а освітнє середовище в університеті забезпечує їхні потреби під час навчання, зокрема конфліктних ситуацій не виникає, тож не викає потреб і у подачі скарг. Попри це, необхідно врахувати і те, що, можливо не всі здобувачі достатньо поінформовані про можливості подання звернень та скарг до викладачів чи адміністрації відповідно до нормативних документів університету.

Як позитивний факт, необхідно відзначити, що механізм подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом в Національному університеті «Львівська політехніка» студенти оцінили на 100 % за шкалою від 1 (зовсім неідеальний) до 5 (дуже ідеальний).

З метою визначення поінформованості викладачів щодо механізмів протидії академічній недоброчесності у Національному університеті «Львівська політехніка» респондентам було запропоновано оцінити наскільки твердження відповідають їхньому досвіду. Так, 48,71 % опитаних абсолютно впевнені, що в університеті діють механізми протидії академічній недоброчесності, 35,58 % вважають, що скоріше діють, аніж ні. 67,59 % викладачів абсолютно розуміють та 25 % - скоріше розуміють, ніж не розуміють свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності. З твердженням «Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної недоброчесності» абсолютно згідні 49,07 % і скоріше згідні, ніж ні 31,48 % викладачів. Також, викладачі університету знайомі із санкціями, які потрібно накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності. Про це свідчать результати опитування викладачів: 40,07 % - абсолютно відповідає і 38,22 % - скоріше відповідає. Щодо дотримання викладачами університету єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності, то результати виявилися неоднозначними, зокрема абсолютно відповідає – 18,16 %, скоріше відповідає – 39,51 %, скоріше не відповідає – 13,67 %, важко сказати – 23,03 %. На нашу думку, це свідчить про те, що викладачі не достатньо поінформовані про механізми протидії академічній недоброчесності у Національному університеті «Львівська політехніка». А, отже, зазначені механізми потребують більш широкої популяризації серед академічної спільноти університету.

3. Оцінювання: наскільки ефективно викладачі/ки комунікують студентству його критерії

Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
-------------------------------	------------------------------

Прозорість оцінювання робіт студентів:

- **зрозумілість критеріїв**

17. Оцініть наскільки зрозумілими є критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах? (на шкалі від 1 до 5, де 1 – взагалі незрозумілі, 5 – абсолютно зрозумілі).

- 100 %.

- **необхідність звертатися з проханням про надання критеріїв**

18. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?

Так, отримав/-ла вичерпну відповідь – 60,16 %;

Так, але пояснення критеріїв не отримав/-ла – 14,59 %;

Ні – 25,25 %.

19. Чому не доводилося звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?

Не було потреби, все було зрозуміло – 76,85 %;

Було складно зв'язатись з викладачем/-кою – 11,68 %;

Викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію – 15,74 %;

Не довіряв/-ла об'єктивності викладача/-ки – 10,55 %;

Сумнівався/-лася у компетентності викладача/-ки – 9,09 %;

Інше – 3,14 %.

- **надання відгуків на студентські роботи**

20. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу?

Так, отримав/-ла вичерпну відповідь – 46,41 %;

Так, але відгуку не отримав/-ла – 9,57 %;

Ні – 44,02 %.

21. Чому Вам не доводилося звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу?

- **ознайомлення студентів із критеріями оцінювання та їх пояснення**

13. Чи Ви ознайомлюєте студентів на початку курсу з загальними критеріями оцінювання дисципліни?

Так, ознайомлюю усно – 90,31 %;

Так, це прописано у силабусі – 60,03 %;

Надаю інформацію на прохання студентів – 25,09 %;

Ні – 0,35 %;

Інше – 3,63 %.

9. Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання?

Так, проговорюємо на початку курсу – 91,08 %;

Так, якщо просять пояснити – 18,18 %;

Ні, бо це прописано в силабусі – 1,20 %;

Ні, і критерії не прописані в навчальній програмі/силабусі – 0,51 %;

Важко відповісти – 0,34 %;

Інше – 1,20 %.

- **зрозумілість критеріїв**

4. Наскільки ці тези відповідають Вашому підходу до викладання?

На початку дисципліни я пояснюю студентам мету цього курсу, та чому він включений до освітньої програми:

абсолютно відповідає – 73,76 %;

скоріше відповідає – 21,61 %;

скоріше не відповідає – 2,57 %;

абсолютно не відповідає – 0,86 %;

важко сказати – 1,20 %.

Я використовую той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі:

абсолютно відповідає – 4,18 %;

скоріше відповідає – 44,77 %;

скоріше не відповідає – 39,20 %;

абсолютно не відповідає – 10,80 %;

важко сказати – 1,05 %.

Викладач/-ка завжди дає відгук з власної ініціативи – 64,84 %;

Було складно зв'язатись з викладачем/-кою – 5,23 %;

Викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію – 6,14 %;

Сумнівався/-лася у компетентності викладача/-ки – 5,88 %;

Мені не цікавий відгук викладача/-ки – 31,76 %;

Інше – 5,23 %.

22. Наскільки поширеною є можливість отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу?

Дуже поширена – 12,91 %;

Скоріше поширена – 46,08 %;

Скоріше відсутня – 24,42 %;

Відсутня – 5,51 %;

Важко відповісти – 9,94 %;

Інше – 1,13 %.

Я коригую програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс:
абсолютно відповідає – 35,75 %;
скоріше відповідає – 52,68 %;
скоріше не відповідає – 8,12 %;
абсолютно не відповідає – 1,73 %;
важко сказати – 1,73 %.

Я пояснюю студентам, чому письмові роботи є важливими, та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні:
абсолютно відповідає – 45,60 %;
скоріше відповідає – 35,58 %;
скоріше не відповідає – 12,78 %;
абсолютно не відповідає – 3,45 %;
важко сказати – 2,59 %.

Для мене важливіше, що студенти досягнули потрібних результатів, ніж форма виконання та обсяг роботи:
абсолютно відповідає – 52,15 %;
скоріше відповідає – 41,48 %;
скоріше не відповідає – 3,61 %;
абсолютно не відповідає – 0,69 %;
важко сказати – 2,07 %.

Я заохочую студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проектів:
абсолютно відповідає – 41,70 %;
скоріше відповідає – 36,33 %;
скоріше не відповідає – 14,53 %;
абсолютно не відповідає – 4,33 %;
важко сказати – 3,11 %.

Я прошу студентів презентувати їхні письмові роботи/проекти:
абсолютно відповідає – 53,11 %;
скоріше відповідає – 33,22 %;
скоріше не відповідає – 7,96 %;
абсолютно не відповідає – 2,42 %;
важко сказати – 3,29 %.

Я вказую, скільки часу займе виконання завдання:
абсолютно відповідає – 38,17 %;
скоріше відповідає – 36,10 %;
скоріше не відповідає – 17,10 %;
абсолютно не відповідає – 4,84 %;
важко сказати – 3,80 %.

Я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії оцінювання робіт:

абсолютно відповідає – 75,38 %;
скоріше відповідає – 21,03 %;
скоріше не відповідає – 2,56 %;
абсолютно не відповідає – 0,34 %;
важко сказати – 0,68 %.

- **надання відгуків на студентські роботи**

7. Чи надаєте Ви відгук на роботи студентів?

Так, на кожну роботу – 29,32 %;

Так, на більшість – 44,75 %;

Так, але рідко – 13,90 %;

Ні, не надаю, - тільки, якщо просять – 7,46 %;

Важко відповісти – 1,36 %;

Інше – 3,22 %.

8. Поясніть, чому саме Ви не надаєте відгук?

Мені бракує часу для цього – 25,58 %;

Мені за це не платять зарплату – 2,33 %;

Вважаю недоцільним – 6,98 %;

Не спадало на думку це робити – 9,30 %;

Студенти не звертаються – 44,19 %;

Важко відповісти – 6,98 %;

Інше – 4,65 %.

Загальний висновок:

Відповідно до отриманих результатів опитування студентів можна стверджувати, що у Національному університеті «Львівська політехніка» викладачі чітко і в зрозумілій формі доводять до відома студентів критерії оцінювання письмових робіт на навчальних дисциплінах, так як опитувані оцінили це питання на 100 % за 5-ти бальною шкалою, де 1 – взагалі незрозумілі, 5 – абсолютно зрозумілі. Тож, можна вважати, що політики університету щодо поширення критеріїв оцінювання навчальних результатів студентів є достатньо ефективними. Поряд з цим, за результатами опитування видно, що 60,16 % студентів мали можливість звернутися до ННП з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпного їх пояснення та отримали вичерпну відповідь, 25,25 % зовсім не мали необхідності звертатися за додатковими роз'ясненнями і тільки 14,59 % зверталися до викладача, але пояснення критеріїв не отримали.

Ще одним підтвердженням ефективності поширення та налагодження комунікації між викладачами та студентами університету щодо критеріїв оцінювання є результати опитування студентів щодо наступного запитання: «Чому не вдалося звернутися до

викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?». Так, 76,85 % опитаних зазначили, що такої потреби не виникало, все було зрозуміло, що можна вважати позитивним фактом. Поряд з цим незначна частка опитаних таки вказала на деякі причини, що слугували перешкодами у налагодженні тісної комунікації між студентами та викладачами щодо критеріїв оцінювання, зокрема: 11,68 % - було складно зв'язатися з викладачем; 15,74 % - викладач неохоче йшов на комунікацію; 10,55 % - недовіра до об'єктивності викладача; 9,09 % - сумніви у компетентності викладача. Таки чином, можемо вважати, що частка опитаних, які вказали на причини, за яких їм не доводилось звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення є незначною і може мати неоднозначне розуміння як з боку викладачів, так і з боку студентів.

За результатами опитування викладачів, можна стверджувати, що НПП чітко дотримуються політики університету щодо ознайомлення студентів із загальними критеріями оцінювання навчальної дисципліни: - ознайомлення студентів на початку курсу із загальними критеріями оцінювання навчальної дисципліни відзначило 90,31 %; - викладення загальних критеріїв оцінювання навчальної дисципліни в силабусі – 60,03 %; - дотримання обов'язку викладача надавати інформацію на прохання студентів – 25,09 %. На підтвердження цьому, також, є результати наступного запитання *«Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання?»*. Так, 91,08 % викладачів проговорюють зі студентами критерії оцінювання навчальної дисципліни на початку курсу. Також, зазначимо, що попри те, що критерії оцінювання прописані в силабусі та обговорюються на початку курсу, викладачі не відмовляються пояснити їх додатково на вимогу студентів, на це вказало 18,18 % опитаних.

Результати опитування викладачів щодо зрозумілості критеріїв можна умовно розділити на дві групи: перша група складається з тверджень, що абсолютно або скоріше відповідають, друга група – абсолютно або скоріше не відповідають.

До першої групи відносимо:

- на початку дисципліни я пояснюю студентам мету цього курсу, та чому він включений до освітньої програми: абсолютно відповідає – 73,76 %; скоріше відповідає – 21,61 %;
- я використовую той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі: скоріше відповідає – 44,77 %;
- я коригую програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс: абсолютно відповідає – 35,75 %; скоріше відповідає – 52,68 %;
- я пояснюю студентам, чому письмові роботи є важливими, та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні: абсолютно відповідає – 45,60 %; скоріше відповідає – 35,58 %;
- для мене важливіше, що студенти досягнули потрібних результатів, ніж форма виконання та обсяг роботи: абсолютно відповідає – 52,15 %; скоріше відповідає – 41,48 %;
- я заохочую студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проектів: абсолютно відповідає – 41,70 %; скоріше відповідає – 36,33 %;
- я прошу студентів презентувати їхні письмові роботи/проекти: абсолютно відповідає – 53,11 %; скоріше відповідає – 33,22 %;
- я вказую, скільки часу займе виконання завдання: абсолютно відповідає – 38,17 %; скоріше відповідає – 36,10 %;

- я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії оцінювання робіт: абсолютно відповідає – 75,38 %; скоріше відповідає – 21,03 %.

До другої групи відносимо:

- я використовую той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі: скоріше не відповідає – 39,20 %; абсолютно не відповідає – 10,80 %;
- я коригую програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс: скоріше не відповідає – 8,12 %;
- я пояснюю студентам, чому письмові роботи є важливими, та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні: скоріше не відповідає – 12,78 %;
- я заохочую студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проектів: скоріше не відповідає – 14,53 %;
- я прошу студентів презентувати їхні письмові роботи/проекти: скоріше не відповідає – 7,96 %;
- я вказую, скільки часу займе виконання завдання: скоріше не відповідає – 17,10 %.

Таким чином, на основі порівняння результатів двох груп, можемо визначити слабкі сторони, зокрема частка викладачів університету:

- використовують той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі;
- не коригують програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс;
- не пояснюють студентам, чому письмові роботи є важливими, та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні;
- не заохочують студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проектів;
- не просять студентів презентувати їхні письмові роботи/проекти;
- не вказують, скільки часу займе виконання завдання.

Позитивною практикою діяльності НПП університету є надання відгуків на студентські роботи. Так, 29,32 % опитаних надають відгуки на кожную роботу студентів, 44,75 % - на більшість і тільки 13,90 % – рідко, але все таки надають. 7,46 % опитаних відзначили, що не надають відгуки на студентські роботи, тільки на прохання самих студентів. Серед причин, за яких викладачі не надають відгуків переважають такі, як: бракує часу (25,58 %); вважаю недоцільним (6,98 %); не спадало на думку це робити (9,30 %); важко відповісти (6,98 %). До основної причини необхідно віднести саме потребу з боку студентів, адже 44,19 % опитаних вказала на те, що студенти не зверталися.

Із вищевикладеного можемо стверджувати, що в цілому політика університету щодо критеріїв оцінювання навчальних результатів студентів є достатньо ефективною і дієвою. Вважаємо, що виокремлені слабкі сторони є не значними і можуть бути своєчасно усунені.

4. Навантаження: практики, пов'язані зі встановленням та моніторингом дотримання оптимального навчального навантаження студентів та викладачів

Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
-------------------------------	------------------------------

Рівень завантаженості:

13. Оцініть, наскільки добре Вам вдається планувати свій час для навчання. (на шкалі від 1 до 5, де 1 - зовсім погано, 5 - дуже добре).

- 100 %.

25. Як Ви оцінюєте власне навчальне навантаження впродовж цього семестру?

Вкрай надмірне – 15,95 %;

Скоріше надмірне – 40,18 %;

Помірне – 38,45 %;

Скоріше мізерне – 2,38 %;

Мізерне – 0,81 %;

Важко відповісти – 2,22 %.

26. Який відсоток занять цього семестру ви відвідали (загалом онлайн та в аудиторіях)?

0%-25% - 3,89 %;

25%-50% - 6,59 %;

50%-75% - 16,70 %;

75%-100% - 72,81 %.

27. Чи поєднуєте Ви навчання з роботою?

Так, працюю з частковою зайнятістю – 16,03 %;

Так, працюю з повною зайнятістю – 10,05 %;

Зараз не працюю, але працював/-ла раніше – 18,65 %;

Ні, не працюю і не працював/-ла раніше – 52,54 %;

Інше – 2,73 %.

25. Як Ви загалом оцінюєте навчальне навантаження студентів у вашому закладі?

Вкрай надмірне – 1,69 %;

Скоріше надмірне – 21,35 %;

Помірне – 70,60 %;

Скоріше мізерне – 1,87 %;

Вкрай мізерне – 0,56 %;

Важко відповісти – 3,93 %.

27. Як Ви загалом оцінюєте власну завантаженість?

Вкрай надмірна – 27,63 %;

Скоріше надмірна – 46,43 %;

Помірна – 25,00 %;

Скоріше мізерна – 0,19 %;

Вкрай мізерна – 0,00 %;

Важко відповісти – 0,75 %.

Загальний висновок:

У Національному університеті «Львівська політехніка» затверджене нормування (верхня та нижня межа) навантаження студентів бакалаврату денної форми навчання за такими параметрами:

1. Кількість курсів (кредитів) – 4 курси (240 кредитів ЄКТС);
2. Кількість пар на тиждень – 14;
3. Кількість письмових робіт протягом курсу та протягом семестру – визначається робочою програмою (силабусом) для кожної навчальної дисципліни окремо;
4. Обсяг проміжних письмових робіт - визначається робочою програмою (силабусом) для кожної навчальної дисципліни окремо;
5. Обсяг кваліфікаційних письмових робіт – 6-9 кредитів ЄКТС;
6. Обсяг літератури для опрацювання – визначається робочою програмою (силабусом) для кожної навчальної дисципліни окремо;
7. Обсяг іншої самостійної роботи (проектів, групових робіт) – курсових робіт: 2-3 кредити ЄКТС (до 4 курсових робіт за 4 навчальні курси); курсових проектів – 3-4 кредити ЄКТС (1-2 курсових проекти за 4 навчальні роки).

Відповідно до отриманих результатів опитування, студенти оцінили можливість планувати свій час для навчання на дуже добре (100 %) за шкалою від 1 до 5, де 1 – зовсім погано, 5 – дуже добре. Що, у свою чергу, доводить правильність організування та планування оптимального навчального навантаження студентів. Оцінка студентами власного навантаження впродовж цього семестру коливається між помірним (38,45 %) та скоріше надмірним (40,18 %). 15,95 % відзначили, що їхнє навантаження впродовж цього семестру вкрай надмірне. На нашу думку, такі результати можуть бути спричинені переходом на дистанційне навчання через карантинні обмеження.

Відсоток занять (загалом онлайн та в аудиторіях), які відвідали студенти цього семестру сягає 75 % - 100 %, так відзначило 72,81 % опитаних. 16,70 % опитаних вважають, що відвідали 50 % - 75 % занять. Що, у свою чергу, вказує на те, що студенти більше зацікавлені відвідувати заняття, аніж ні.

Так як, опитування проводилось серед студентів бакалаврату денної форми навчання, 52,54 % відзначили, що не працюють і не працювали раніше. Попри це 18,65 % не працюють, але працювали раніше; 16,03 % поєднують навчання з роботою та працюють з частковою зайнятістю та 10,05 % опитаних працюють з повною зайнятістю.

За результатами опитування викладачів щодо їхньої оцінки навчального навантаження студентів у Національному університеті «Львівська політехніка», можна стверджувати, що воно достатньо помірне, на це вказало 70,60 % опитаних викладачів. Хоча 21,35 % вважає, що воно скоріше надмірне. Щодо оцінки викладачами власної навантаженості, то результати коливаються між вкрай надмірною (27,63 %), помірною (46,43 %) та скоріше надмірною (46,43 %).

Таким чином, на нашу думку, практики, пов'язані із встановленням та моніторингом дотримання навчального навантаження студентів та викладачів в університеті є достатньо помірними та сягає оптимальних меж.

5. Освітня програма: навчання правилам академічної доброчесності, вибіркові дисципліни та відвідуваність занять

Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
Курс з академічного письма	
<p>7. Чи доводилося Вам слухати курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності? Так – 12,17 %; Ні – 87,83 %.</p> <p>8. На якому році навчання Ви слухали курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності? На 1 курсі бакалаврату – 75,47 %; На 2 курсі бакалаврату – 33,02 %; На 3 курсі бакалаврату – 13,21 %; На 4 курсі бакалаврату – 5,66 %.</p>	
Доступ до силабусів	
<p>9. Чи маєте Ви доступ до силабусів (тематичних планів курсів)? Так, можу завантажити онлайн – 57,38 %; Так, викладач/-ка надсилає на e-mail – 13,14 %; Так, викладач/-ка надає його на прохання – 16,96 %; Так, його надсилає кафедра – 4,48 %; Не було силабусу – 28,46 %; Інше – 2,60 %.</p>	<p>17. Як саме студенти отримують силабус Вашого курсу? Можуть його завантажити онлайн – 87,34 %; Я розсилаю їм на електронну пошту (групову/старості) – 20,73 %; До мене звертаються, і я надаю – 19,63 %; Кафедра розсилає – 2,94 %; Важко відповісти – 4,04 %; Інше – 7,89 %.</p>
Вибіркові дисципліни	
<p>12. Як Ви обираєте вибіркові навчальні дисципліни? Обираю самостійно – 31,35 %; Обираємо групою – 27,68 %; За нас обирає кафедра – 15,95 %; Взагалі не маю такої можливості – 16,92 %; Інше – 8,10 %.</p>	
Загальний висновок:	

Відповідно до отриманих результатів опитування, 87,83 % студентів вказали на те, що їм не доводилось слухати курс з академічного письма/академічної доброчесності за період їх навчання в університеті. Поряд з цим, як позитивний факт, необхідно відзначити, що 12,17 % респондентів таки мали можливість ознайомитися із основами академічного письма/академічної доброчесності. Допускаємо, що це відбувалося на окремих темах інших навчальних дисциплін. Також, із результатів бачимо, що, якщо студенту доводилося слухати курс чи окремі теми з академічного письма/академічної доброчесності, то це відбувалося здебільшого на 1-ому (75,47 %) та 2-ому (33,02 %) курсі навчання на бакалаті. Що, у свою чергу, можна розцінювати як позитивну практику. 13,21 % опитаних відзначило 3 курс та 5,66 % - 4 курс бакалаврату. Вважаємо, що більш ефективною практикою було б уведення навчальної дисципліни чи окремих тем з академічного письма/академічної доброчесності в освітню складову студентів 1-ого курсу з метою розвитку навичок та стилів письма студентів, включаючи відомості, про те що є плагіатом і як правильно цитувати, перефразувати. Так, важливість цього питання буде наголошуватися викладачами, забезпечуючи профілактичну функцію серед студентства.

У Національному університеті «Львівська політехніка» діє політика щодо формування, перегляду та затвердження/перезатвердження робочих програм навчальних дисциплін. Так, перед початком кожного навчального року викладачі університету переглядають, оновлюють та перезатверджують РПНД, які за ними закріплені згідно з навантаженням. Поряд з цим, на офіційному сайті у вільному доступі для усіх стейкхолдерів розміщені силабуси освітніх компонент, а також кожен студент та викладач курсу мають вільний доступ до Віртуального навчального середовища Львівської політехніки, де розміщуються усі матеріали до курсу, в тому числі і РПНД. На підтвердження цьому слугують результати студентського опитування: 57,38 % відзначило, що можуть завантажити силабуси (тематичні плани курсів) онлайн; 16,96 % опитаних отримують силабуси від викладачів та 13,14 % отримують їх на e-mail. Попри це, необхідно зазначити, що 28,46 % опитаних вказали не те, що силабусів не було. Допускаємо, що ця частка студентів не мали правильного розуміння значення слова «силабус», так як це поняття є доволі недавнім, або не достатньо проінформовані про розміщення силабусів освітніх компонент на сайті університету.

Відповідно до результатів опитування викладачів, можемо стверджувати, що відповіді співставні із результатами опитування студентів. Так, 87,34 % викладачів вказали на те, що студенти мають можливість завантажити силабуси навчальних курсів онлайн, 20,73 % розсилають студентам на електронну пошту і 19,63 % надають силабуси на вимогу студентів.

Таким чином, на нашу думку, політика університету щодо надання доступу до силабусів навчальних курсів є достатньо чіткою та ефективною. Удосконалення потребують практики щодо інформування студентства про доступ до силабусів освітніх компонентів на сайті університету, а також більш чіткого роз'яснення самого поняття «силабус».

Політика університету щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечується через можливість вибору студентами навчальних дисциплін. Для студентів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти процедура вибору регламентується «Положенням про організацію навчального процесу», «Положенням про формування та реалізацію індивідуальних навчальних планів студентів» та «Порядком вибору студентами навчальних дисциплін». Формування індивідуальної освітньої траєкторії відображається в індивідуальних навчальних планах студентів та передбачає можливість індивідуального вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною ОП та робочим навчальним планом (в обов'язі, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти), з дотриманням послідовності їх

вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця. Індивідуальний навчальний план студента складають на кожний навчальний рік, його затверджує директор навчально-наукового інституту. Вибіркові навчальні дисципліни індивідуального плану студента формуються з блоку навчальних дисциплін спеціальності (спеціалізації), частка яких становить не менше 20% від загальної кількості кредитів ОП, та інших окремих навчальних дисциплін, які студент вибирає з переліку, затвердженого науково-методичною радою університету, частка яких становить 5% від загальної кількості кредитів ОП. Цей перелік формує НМР за поданням НМК спеціальностей і затверджує проректор університету. Вибіркові навчальні дисципліни можуть бути включені до індивідуального навчального плану студента для бакалаврського рівня підготовки, як правило, у 2, 3, 4 семестрах. Запис студентів на вивчення блоків вибіркового дисциплін та окремих вибіркового дисциплін проводиться за заявами відповідно до їхніх рейтингових оцінок (конкурсних рейтингових оцінок). Також, студенти мають змогу обрати вибіркові компоненти інших освітніх програм обсягом 6 кредитів ЄКТС. Запис студентів на вивчення блоків вибіркового дисциплін здійснюється з використанням інформаційної систем «Деканат» та «Електронний кабінет студента» у терміни передбачені Порядком вибору студентами навчальних дисциплін.

За результатами опитування студентів нам вдалося визначити, що 31,35 % опитаних обирають навчальні дисципліни самостійно. В той час, 27,68 % обирають групою, це може вказувати на те, що в університеті встановлена нижня межа щодо чисельності студентів при формуванні групи для вивчення окремої навчальної дисципліни чи блоку спеціалізації (не менше 25 осіб – для окремої навчальної дисципліни та не менше 15 осіб – для блоку спеціалізації). Такий підхід використовується університетом з метою оптимізації планування та належного розподілу навантаження як студентів, так і викладачів.

Особливу увагу необхідно звернути на результати опитування, де 15,95 % студентів відзначили, що вибіркові навчальні дисципліни за них обирає кафедра, а 16,92 % опитаних взагалі не мають можливості обирати навчальні дисципліни. Допускаємо, що ця частка студентів не достатньо поінформована про їхні можливості щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії, або ж їхня власна незаінтересованість чи невизначеність.

Узагальнення висновків на основі опрацьованих даних

На основі порівняння результатів внутрішнього дослідження, зокрема результатів проведеного самооцінювання інфраструктури Національного університету «Львівська політехніка» та результатів опитування студентів і викладачів, можемо зробити висновок, що в цілому в університеті існують достатньо ефективні політики щодо розвитку культури академічної доброчесності та системи забезпечення якості освіти.

До сильних сторін та позитивних практик необхідно віднести: чітке регламентування вище визначених політик нормативними документами університету, моніторинг та удосконалення яких відбувається систематично на інституційному рівні; наявність вільного доступу усіх учасників освітнього процесу до нормативних документів на сайті університету та чітке функціонування внутрішньоінституційних норм розвитку академічної доброчесності та забезпечення якості освіти; достатньо висока обізнаність викладачів з політиками університету та специфікою їх застосування в освітньому процесі; налагодження зворотної комунікації викладачів зі студентами; наявність та ефективне функціонування Віртуального навчального середовища Львівської політехніки, де викладачі розміщують навчально-методичні комплекси освітніх компонент, а студентам забезпечуються можливості для дистанційного навчання; постійна імплементація закордонних практик в освітні процеси університету, що реалізується у результатів міжнародної академічної мобільності.

Поряд з цим, вважаємо, що освітнє середовище університету потребує певних інструментів щодо удосконалення практики дотримання принципів академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу, зокрема здобувачів вищої освіти. До таких інструментів можемо віднести:

- забезпечення прозорості і відкритого доступу до відповідної інформації, як ключової умови розвитку інституційної культури академічної доброчесності за допомогою використання різноманітних механізмів: висвітлення інформації на офіційному сайті університету, під час семінарів, тренінгів, круглих столів, конференцій, гостьових лекцій для здобувачів освіти, курсів підвищення кваліфікації для науково-педагогічних працівників тощо;
- обов'язкове ознайомлення зі змістом політики і правилами академічної доброчесності усіх представників академічної спільноти університету, зокрема здобувачів освіти;
- організація та проведення заходів, спрямованих на розвиток культури академічної доброчесності, її популяризацію, як у межах компонентів освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, так і в межах діяльності органів студентського самоврядування;
- організація та проведення консультацій для здобувачів освіти з питань академічного письма, уникнення порушень академічної доброчесності, процедур розгляду таких порушень, можливих видів академічної відповідальності у межах діяльності кураторів академічних груп;
- організація та проведення заходів щодо протидії корупції;
- придбання та оновлення ліцензійного програмного забезпечення для перевірки робіт на плагіат на інституційному рівні.

Також, важливим елементом внутрішньої системи забезпечення якості університету є вивчення та застосування міжнародних практик щодо посилення політик дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Не менш значущими для системи забезпечення якості освіти, є політики щодо систематичного анкетування та опитування різних груп стейкхолдерів з метою отримання як зворотного зв'язку, так і пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення якості підготовки

здобувачів за освітньою програмою чи доцільності викладання тієї чи іншої навчальної дисципліни. Тож, потребують удосконалення політики університету щодо постійного моніторингу забезпечення якості та внесення змін до освітніх програм за результатами систематичних опитувань як здобувачів вищої освіти, випускників щодо рівня їх задоволеності результатами навчання, навантаженням тощо, так і інших стейкхолдерів, зокрема викладачів, які безпосередньо відповідають за зміст освітньої програми та беруть безпосередньо участь в її реалізації.